

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dné 2. februarja 1887.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gosp. Gustav grof Thurn, navzoči so bili gg. odborniki: Detelja, Kastelic, Lenarčič, Murnik, Povše, Robič, dr. pl. Wurzbach in tajnik gospod G. Pirca.

Tajnik predlaga, da se nastavi predplačilo za „Kmetovalca“ za gg. učiteljelje na 1 gold, kar glavni odbor sprejme.

Računsko poročilo podružnice postojinske vzame se na znanje ter izreče gosp. predsedniku kanoniku Hofstetterju zahvala za marljivo delovanje.

Gosp. Fr. Pintarju dovoli se na njegovo prošnjo in na priporočilo novomeške podružnice prodaja njegovega subvencijskega bika.

Glavni odbor pristopi v imenu kmetijske družbe kot član k deželnemu komiteju mednarodnega kongresa za zdravjeslovje ter imenuje svojim zastopnikom v komiteju tajnika Pirca.

Poročilo izvrševalnega odbora gozdarskega shoda o preložitvi letošnjega shoda vzame glavni odbor na znanje.

Podružnica boštanjska poroča, da je osnovala posebni sadjarski odsek, z namenom sadjarstvo v svojem kraju z vsemi silami pospeševati. Ravno ta podružnica tudi prosi, da glavni odbor potrebne korake stori, da se prične na boštanjski ljudski šoli vendar enkrat praktični poduk v sadjarstvu. Glavni odbor sklene, poskušati podružnici ustreči.

Na vabilo c. kr. kmetijske družbe v Gradci pridruži se glavni odbor peticiji na državni zbor, da naj se vlada drži pri sklepanji nove kupčijske pogodbe z Rumunijo sedanje prepovedi uvaževanja goveje živine iz Rumunije v Avstrijo.

Na vprašanje gosp. M. Ambrožiča iz Mojstrane za stran ustanovitve nove podružnice v Mojstrani, glavni odbor sklene odgovoriti, da je to mogoče, ako se dovolj udov oglasi.

Po dokončanem dnevnem redu sprejme se več novih udov.

Gospodarske novice.

* Goriška c. kr. kmetijska družba izdajala bode svoj „Gospodarski list“ od meseca februarja naprej po dvakrat na mesec. List izhajal bode na pol poli, udje družbe dobivali ga bodo brezplačno in ravno tako tudi naročniki „Soče“. Posebej naročen stane pa na leto 1 gold. 20 kr. Vrednik „Gosp. listu“ je gosp. E. Kramar, vodja slovenskemu oddelku kmetijske šole v Gorici.

* Suhe bosniške in srbske češplje letos posebno močno prodajajo v Ameriko. Dosedaj je teh češpelj prišlo preko 400 vagonov na Reko in od tam so jih poslali čez morje uže 59.000 metričnih centov. To naj

bode tudi nam v spodbudo, treba je pa se ve da sušenje pri nas poprej umneje urediti, da bomo zamogli tekmovati z drugimi deželami, zlasti z Bosnijo in Srbijo, katerim narava sama veliko pomaga.

* Denarno stanje postojinske kmetijske podružnice je jako ugodno. Podružnica imela je konec leta 1886. v gotovini premoženja 361 gold. 5 kr., zraven tega pa še dva bika žlahnega plemena, katera sta v oskrbi podružničnih udov. H takem vspehu pripomore največ točno izvrševanje predsedniškega posla, katerega v Postojni nad vse natančno, vestno in marljivo izvršuje preč. gosp. kanonik in dekan J. Hofstetter. Naj posnemajo postojnsko podružnico nekatere druge, katere imajo še več udov, pa dosto manj ali pa nič denarja, zraven pa še nič ne delajo.

* Redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe koroške bode 16. marca t. l. v Celovci. Na dnevnem redu je med drugimi stvarmi tudi predlog glavnega odbora o ustanovitvi deželne zavarovalnice proti škodi po ognju in toči.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 9. Čez vse gorovje med Vačami pod sv. Goro, skoz sv. Lampret do Zagorja in po Savski dolini se je preteklo leto prešičev starih in mladih polotil krč tako dobro v prednjih kot v zadnjih nogah.

Žival je v prvo jela težko se prestopati in noge v kolenih kljukasto držati, ter zarad tega rada poleževala. Potem pa so noge v kolenih trde postale, prednje se v kljuko zvile, da je žival kar po kolenih hodila. Kedar je žival tako prijelo, je potem skor vedno ležala, in le težko jo je bilo h koritu spraviti, iz katerega je švedrasto stoječa, ali pa na kolenih kleče jedla.

Pri zaklani živali videl sem, ko je mesar kračo odrezal, da se je pocedila rumenkasta tekočina iz gležna in okrogla kost je tamkej, kjer jo kitica nitka veže z okroglo globino, nekako vjedena bila, enako, kakor žužek lubadar vje smrekovo lubje. Od zvunaj na koži pa je bilo videti po troje luknjic, kak palec vsaksebi, kakor bi bilo z debelim šilom vbodeno.

Pazi se v mojem hlevu močno na to žival, in jih ob hudi vročini velikokrat z vodo polivamo, kar živali dobro dé, tako, da sama prileti, kedar dekle zagleda in da čisto vodo dobi. Pri vsem tem se jih je bolezen vendar-le tudi polotila, kakor pri vseh družih sosedih.

Prosimo, da nam kaj svetujete. (J. K., župn. na S.)

Odgovor. Iz poročila gosp. župnikovega J. K. se dá sklepati, da prešiči bolehajo na tako imenovani bolezn „Rhachitis“ ali angleški bolezn (Beinweiche, Knochenkrankheit), katera bolezen navadno nastane vsled pomanjkanja apnene soli, posebno fosforokislega apna (phosphorsaurer Kalk) v rastlinah ali sploh v živežu, katerega pokladajo prešičem. Nasledek je, da kosti ostanejo mehke, se krivé, v členkih začno otekati itd., prešiči hirajo, naposled tudi poginejo. Zdrav-

ljenje te bolezni obstoji v tem, da se vzroki bolezni odstranijo.

Starši morajo biti zdravega plemena. Prešiči, kateri imajo to bolezen, naj se ne jemljejo za rejo. Najbolj ozirati se mora pa na živež, ker očitno je, da sedanji ima premalo fosforokislega apna. Zelenjava, jabolka itd. je priporočati, posebno pa moka iz kosti (Knochenmehl), od katere se 4—6 gramov ali pa eno žlico na dan med jed pomeša. Dobro je tudi, da se nekoliko soli pridene ter sploh nekaj bolj redilnih stvari primeša, kakor na pr. otrobov, mleka itd. Vse, kar prehlajenje prouzročuje, je natančno odstranjevati.

Pavel Skalè,
mestni živinozdravnik.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

51.

O značaju Angleževem.

(Dalje.)

Tujca, nepoznatega človeka v obče, gleda ti Anglež navadno kot neprijatelja, in to zato, ker ne vé, ali mu bode od njega kaj koristi, ali nobene. Osvetljiv je samo ondaj, kedar mu je osveta koristna. Ker vé, da ni priljubljen, ne kot gospodar, ne kot trgovec, odvrča s preziranjem in z mržnjo vsak prezir. Kedar ljubi, ljubi zmerno, ledeno, ozbiljno. Ker strogo čuva običaje, ne zmeni se, če zato postane tudi smešen. Ima ti državnih obredov, v katerih se izgovarjajo francoske formule, katerih bi dandanes v sami Francoski ne razumeli. Ima ti zakonov, kateri bi se dandanes ne mogli uporabiti, ali čuva jih ker so starinski.

Misli Angleževe ne delajo dolgih potov, ako mu je dobiček blizu. Okvir njegovih pojmov je omejen od stanovitega cilja. On se uči, ali uči se samo zategadel, da bode praktičnejši. Vežba telo, ker s krepkim telesom krepki se tudi duh, on je odvažnejši in bistrejši. On se družijo samo z onimi, kateri mislijo kot on. Zato oni silni razvitek klubov, ki jih ima samo Angleška. Klubi so ogledalo angleškega društva in življenja. V njih se nahaja smešna in ob enem ozbiljna stran angleškega značaja, ki se nam prikazuje z ono originalnostjo, ki je angleška karakteristika. Nikomur drugemu razen Angležu prišlo je na pamet ustanoviti v Londonu klub, v katerega se sprejemajo samo oni, kateri so bili uže 650 kilometrov daleč od Londona. Nadalje imajo klub, v katerega sprejemajo samo one, kateri tehtajo po dve sto funtov. Poseben paragraf dovoljuje, da večja teža soprogova more nadomestiti primanjkljaj teže pri ženi, in tudi nasprotno. Najteži član je prvosednik klubu. Imajo klub lažnjivcev, v katerem se vsaka istina kaznuje; potem imajo klub grdih ljudi, klub ljudi brez nosa, klub malih, klub visokostasnih, klub mršavih, klub propalih pisateljev, dramatskih itd. Zanimiv pojav je bil aristokratski klub „beefsteak“, ki je celih petdeset let imel štiriin-

dvajset članov; ta klub ni smel jesti nič drugega razen beefsteaka, in najmlajši član je moral sam nositi za vse vino iz kleti. Tako je nekaj časa nosil vino na mizo glasoviti kancelar lord Brougham, dokler ga ni zamenil lord Leinster. Še zanimivejši je bil „večni klub“, ki je po pravilih moral imeti točno po sto članov, in imeti seje noč in dan brez pretrganja. Člani so bili tako porazdeljeni, da se zborovanje nikdar ni pretrgalo. Prvosednikov stol ni bil nikdar prazen, ne po dnevu, ne po noči. Ko je nek pot začelo goreti, izjavil je prvosednik, da ne gré poprej s stola, dokler tega klub formalno ne sklene.

(Konec prih.)

Mnogovrstne novice.

* Za koliko so v zadnjih 9 letih naraščali različni davki? V avstrijskih deželah (brez Ogerske):

Zemljiškega davka vplačalo se je v 9 letih od l. 1876. do vštete 1884. leta: 317,649.596 gold., znašal je ta davek 1876. leta: 37,021.615 gold., 1884. leta pa: 33,551.471 gold., znižal se je tedaj okroglo za 3½ milijone.

Hišnega davka vplačalo se je v tej celi dobi 220,322.747 gold., povikšal se je ta davek od 1876. vplačanih 23,566.611 gold. na 26,476.486 gold., tedaj okroglo za 2 milijona.

Osobno pridobninski davek znašal je v omenjeni dobi 87,400.752 gold. in se je narastel od prvo leto vplačanih 9,096.823 gold. na v zadnjem letu vplačanih 10,594.026 gold.

Prihodninski davek znašal je v tej dobi 203 milijone in 456.622 gold. ter je narastel od 20,278.771 gold. do 25,968.972 gold. zadnjega leta.

Vsi neposredni davki znašali so v tem devetletji: 836,723.783 gold.

Neposredni davki znašali so:

Davek od žganja je narastel od 7,610.673 gold. na letnih 7,934.574 gold. ter je znašal v vsem devetletji 68,573.756 gold.

Davek od vina in mošta je narastel od 3 milijonov 913.275 gold. na 4,186.760 gold. in je znašal v celem devetletji 36,452.671 gold.

Davek od piva znašal je 200,959.697 gold. ter narastel od prvo leto vplačanih 22,857.841 gold. na 24,312.436 gold.

Davek od mesa in klanja znašal je 43,675.706 gold. in se je v tej dobi zveksal od prvo leto vplačanih 4,579.487 gold. na 5,187.996 gold.

Davek od sladkorja iznašal je 262,839.038 gld. in je narastel od 11,846.032 gold. na 36,488.809 gold.

Vsi vžitninski davki iznašali so 1876. leta 58,548.272 gold., 1884. leta pa 88,596.583 gold., v vsej dobi pa 692,234.641 gold.

Za koleke stržilo se je v tej dobi 155,477.184 gold.

Za pristojbine in takse 292,436.219 gold.

Za punciranje zlata in srebra 1,806.823 gold.

Za mitnice 22,282.960 gold.